peamiselt matemaatikas. 1886. a. jätkub tal seminari õppetöö kõrval aega »Meelelahutaja« toimetajaks hakata, mis ametis ta püsis ajakirja ilmumise lõpuni (1887). 1888 siirdus K. Rannu ja sealt samal a. Tartu-Maarja koguduse köstriks, kuhu ta jäi oma surmani 20. V 1922. — Koolimehena on K. avaldanud matemaatikat käsitlevaid õpperaamatuid, nagu »Laste arvuvald« (I—III, Tartus, 1879) ühes vastava »Laste arvuvalla võtmega«, 2 vihus (1883). Neile õpperaamatuile andis tolleaegne ülemus oma heakskiitva otsuse ja nad võeti isegi venekeelses tõlkes koolides tarvitusele. Ka on ta avaldanud algebralisi algteadmisi käsitlevad teosed »Arvuvald I« (1879) ja »Arvuvald II« (1880). K. parandas ja andis välja Jakobsoni koolilugemiku. Eesti keeltki on K.-u raamatud riivanud ja a. 1882 ilmus Tartus ta »Kirjutamise õpetus«, mis oli määratud »laste õpetajatele ja päästkirja õppijate juhatuseks«. Ka seltskonnategelasena omab K. teatavat tähtsust, toimides politiliselt erapooletuna erakonnalõhede ja intriigide ajajärgul. K. teotses Eesti Aleksandrikooli peakomitees ja oli Eesti Kirjanduse Seltsi asutajaid liikmeid, sama seltsi koolikirjanduse toimkonna liige ja »Vanemuise« abiesimees. Kirjandusloo alal avaldas K. »Kalevipoja«, «Nibelungide« ja »Lembitu« kohta kriitilise töö »Kolm suurt lugu« (1886), kus ta nende vägimeeste vahekordi püüab selgitada. Ta mitmekülgses tegevuses ei saa ka mainimata jätta kehakultuuri alal asjaalgatavaid teeneid, mis väljendunud ta Mülleri süsteemi vabalt ümbertöötatud »Tervise raamatus« (1907) ja varemini ilmunud »Turnimise raamatus« (I - II, 1879). K. avaldas ka kogu ristinimesid »Nimede raamatus« (1901), »Mis ütleb kiri« (1901), »Stenograafia õpetus« (Tartus ja Viinis, 1882, II ja III tr. tiitliga »Kiirkirja õpetus« 1887 ja 1910), »Vaimus ja tões« (1901) j. t.

Post. album, lk. 186; E. Kirj. 1922 (J. V. Veski); J. Kurrik, Vilksatused ärkamisajast (E. Kirj. 1922). *M. T.*

KURRIKOFF, Andreas, sünd. 12. IX. 1848 Viljandi v. talupidaja pojana, õppis Tartus keele- ja usuteadust 1869—74, pidas prooviaastat Viljandis ja Paides, oli kirikuõpetaja Türil 1875—92, kust oli sunnitud lahkuma aastaid kestnud sügavate vastolude tõttu kogudusega, elas siis kannatades närvinõrkuse all ja avalikust elust eemale hoidudes Tartus ja Viljandis, suri 13. VII 1904. — Juba noore üliõpilasena omandab K. silmapaistva koha Eesti üliõpilaste koondumisloos: tema algatusel hakkab 1870. a. kevadsemestril väike kogu rahvuslikult mõtlevaid Eesti üliõpilasi oma vahel korralikult koos käima »Kalevipoja-õhtu« nime all, harjutades neil kooskäimistel eesti keelt, tutvudes J. Hurti juhatusel Kalevipoja lugulauluga ning selgitades läbirääkimistel Eesti rahvuslikke päevaküsimusi. Kui väikesest algusest paari a. järel suurem kindlamat organisatsiooni loov koondis välja kasvab, saab K. selle esimeseks esimeheks (1873) ning fikseerib sellena üldiseks Eesti haritlaste koondiseks saanud »Seltsi« põhikirjas Eesti rahvuslikult mõtlevate haritlaste, eriti üliõpilaste, püüete ja tegevuse sihtjooned õige tabavalt, andes enam-vähem üldlaadilistele ning ebamäärastele tunnetele sirgjoonelise ja konkreetse sisu ning selge ja täpsa kuju. Eesti Kirjameeste Seltsi elluastumisel on K. asutajate liikmete hulgas ning on pärastpoole tegev kõnepidajana ja vaimlise vanavara korjajana; eriliseks ülesandeks saab K.-le E. Kirjam. Seltsi »Koolmeistrite jaoskonna« organiseerimine ning selle suviste koosolekute juhatamine, kus harutatakse kooliõpetuse ning õpperaamatute küsimusi. Eesti Aleksandrikooli asjas töötas K. kaasa silmapaistval kohal, olles peakomitee abipresidendiks 1878. a.-st kuni peakomitee tegevuse lõpetamiseni ning juhtides rahakorjamist Põhja-Eestis. Pärast sügava lõhe tekkimist Eesti rahvuslikus ringkonnas 80-date aa. alul jäi K. avalikust elust eemale. C. R. Jakobsoni matmisetalitusel peetud vaimulik kõne, ilmunud trükis pealkirja all: »Matmise-kõne C. R. Jakobsoni haua ääres« (Tartus, 1882), leidis Jakobsoni pooldajate juures teravat arvustust. Kirjanduse alal algas K. tegevust üliõpilasena, avaldades »Eesti Postimehes« luuletusi ning ballaade (1873 - 74) ning kirjutades E. Kirjam. Seltsi Aastaraamatus. 1880. a. ilmus Tartus K.-i sulest Goethe »Hermann u. Dorothea« tõlge »Härmann ja Doora« nime all vähe õnnestunud heksameetrites, hiljemini mõned vaimulikud raamatud, neist silmapaistvam »Matteuse Evangelium . . .« (Tallinna, 1884); peale selle avaldas K. Eesti ajalehtedes — »Eesti Postimehes«, »Postimehes« ja »Ristirahva Pühapäeva lehes« kirju hariduse alalt, muu seas pikema kirjutise usulistest liikumistest Põhja-Eestis (Post. 1894).

Paucker, Geistl. seit 1848, lk. 67 j.; Post. 1904, nr. 158; Kurrikoffide suguvõsa (1913), lk. 20—22; Hermann, E. Kirj. ajal, lk. 506; H. Rosenthal, Kulturbestrebungen d. estn. Volkes (1912), lk. 106—108, J. Kõpp, Eesti Üliõpil. Seltsi Ajalugu I (1925), lk. 14—22. *J. K.*

KURS-OLESK, Minni, seltskonna- ja politikategelane, sünd. 1. III 1879 Tartus käsitööline tütrena, lõpetas 1895. a. Grassi kooli ja 1898. a. Saksa õpetajannade seminari Tartus, oli siis õpetajannaks Saksa kirikukoolis Kišinevis, kus läbi käies Juudi rahvusest sotsialistidega omandas pahempoolse ilmavaate. 1902. a.